

บทที่ ๒

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “บทบาทการพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์” นี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับบทบาท และ ทฤษฎีบทบาทตลอดจน การพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม จากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้ ศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

๒.๑.๑ ความหมายสิ่งแวดล้อม

๒.๑.๒ ประเภทของสิ่งแวดล้อม

๒.๑.๓ สมบัติของสิ่งแวดล้อม

๒.๑.๔ แนวคิดในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

๒.๑.๑ ความหมายทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

พรณี ปันชัย^๗ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเองตามทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมที่ว่ำนนั้นมนุษย์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า พลังงาน และกำลัง มนุษย์ ทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นต้น เพื่อความสะดวกในการจัดการและใช้ประโยชน์อย่างสูงสุดมนุษย์ ได้แบ่งทรัพยากรธรรมชาติในโลกนี้ออกเป็น ๓ ประการด้วยกัน คือ

๑. ทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป หมายถึง ทรัพยากรที่นำมาใช้แล้วจะสิ้นเปลืองและ หมดไปในที่สุด โดยเกิดขึ้นมาใหม่อีก เช่น แร่ธาตุ น้ำมัน

๒. ทรัพยากรที่ใช้ไม่หมด หมายถึง ทรัพยากรที่นำมาใช้ประโยชน์แล้วยังเกิดมาใหม่ เรื่อย ๆ ไม่รู้จักหมด เช่น แสงอาทิตย์ อากาศ

๓. ทรัพยากรที่สามารถเกิดทดแทนหรือรักษาให้คงที่อยู่ได้ หากรู้จักใช้ประโยชน์และ จัดการให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ ก็จะมีให้ใช้ตลอดไป เช่น ที่ดิน ป่าไม้ พืชหญ้า

UNESCO (อ้างถึงใน พรณี ปันชัย)^๘ ได้ให้คำจำกัดความของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์ที่เป็นตามธรรมชาติและสิ่งมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งรวมถึงสิ่งแวดล้อมทาง

^๗พรณี ปันชัย, การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน : กรณีศึกษาโรงงานทำขนมจีนในตำบลชีเหล็ก อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗), หน้า ๗-๘.

^๘เรื่องเดียวกัน หน้า ๗.

สังคมของมนุษย์ด้วย

๑. สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ แบ่งเป็น ๒ ชนิด

๑.๑ สิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต เช่น พืช สัตว์ และมนุษย์

๑.๒ สิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต หรือ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ลมฟ้า อากาศ ดิน น้ำ ภูมิประเทศ และไฟ

๒. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งมีความสำคัญต่อแบบแผน การดำเนินชีวิตของมนุษย์ สิ่งแวดล้อมนี้ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม สิ่งก่อสร้าง หรือ สถาปัตยกรรม ศาสนาระบบเศรษฐกิจการเมือง สังคม การศึกษา และวิทยาการ ต่าง ๆ

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน^๙ สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ทั้งสิ่งที่มีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต เห็นได้ด้วยตาเปล่า และไม่สามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่า รวมทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น หรืออาจจะกล่าวได้ว่า สิ่งแวดล้อมจะประกอบด้วย ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์นั่นเอง

ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ (อ้างถึงใน จันทวัน เบ็ญจวรรณ)^{๑๐} สิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

สิ่งแวดล้อม หมายความว่า สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์ได้ทำขึ้นในทางวิชาการ สิ่งแวดล้อม หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ล้อมรอบตัวมนุษย์ มีทั้งสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิต ทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรมและสิ่งที่เป็นนามธรรม มีทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกัน เป็นปัจจัยในการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายปัจจัยอื่นอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ เป็นวงจรหรือวัฏจักรที่เกี่ยวเนื่องกันทั้งระบบ

ศิริกาญจน์ นิมอนงค์^{๑๑} ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ (สิ่งแวดล้อม) ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น บรรยากาศ ดิน น้ำ ป่าไม้ พืชพันธุ์ สัตว์ ป่า แร่ธาตุ พลังงาน และกำลังแรงงานมนุษย์ เป็นต้นโดยคำนึงมาแล้วจะเห็นว่า ทรัพยากรธรรมชาติทุกประเภทย่อมเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม แต่สิ่งแวดล้อมทุกชนิดไม่เป็นทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมด ซึ่งอาจกล่าวสรุป ได้ว่าการที่จะจำแนกสิ่งแวดล้อมใด ๆ เป็นทรัพยากรธรรมชาตินั้น มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการประการแรก เกิดจากความต้องการของมนุษย์ที่จะนำสิ่งแวดล้อมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ กับตนเองประการที่สอง การเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ถ้ายังไม่นำมาใช้ก็เป็นสิ่งแวดล้อม แต่ถ้านำมาใช้ประโยชน์ได้ก็จะกลายเป็น

^๙สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม / ความหมายของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เล่มที่ ๑๙, (โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, ๒๕๕๐).

^{๑๐}จันทวัน เบ็ญจวรรณ, **ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา

<http://human.tru.ac.th/elearning/Human%20Being/human-1.html> (๑๒ มีนาคม ๒๕๕๘), ๒๕๕๖.

^{๑๑}ศิริกาญจน์ นิมอนงค์, **ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**, (โรงเรียนปิยะบุตร์ บริหารและจัดการโดยทีมงานชาวมัธยมศึกษาและประถมศึกษา), ๒๕๕๐.

ทรัพยากรธรรมชาติในช่วงเวลานั้น ๆ ประการที่สาม สภาพภูมิศาสตร์และ ความห่างไกลของสิ่งแวดล้อม ถ้าอยู่ไกลเกินไปคนอาจไม่นำมาใช้ ก็ไม่สามารถแปรสภาพเป็นทรัพยากรธรรมชาติได้ สิ่งแวดล้อมหมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ทั้งสิ่งที่มีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต เห็นได้ด้วย ตาเปล่า และไม่สามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่า รวมทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์เป็นผู้ สร้างขึ้น หรืออาจจะกล่าวได้ว่า สิ่งแวดล้อมจะประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นในช่วงเวลาหนึ่งเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์นั่นเองสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ได้แก่ บรรยากาศ น้ำ ดิน แร่ธาตุ และสิ่งมีชีวิตที่ อาศัยอยู่บนโลก (พืชและสัตว์) ฯลฯ สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ สาธารณูปการต่าง ๆ เช่น ถนน เขื่อนกั้นน้ำ ฯลฯ หรือระบบของสถาบันสังคมมนุษย์ที่ดำเนินชีวิตอยู่ ฯลฯ

๒.๑.๒ ประเภทของสิ่งแวดล้อม

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน^{๑๒} จากความหมายของสิ่งแวดล้อมที่กล่าวไว้ข้างต้นเราสามารถจำแนกประเภทของสิ่งแวดล้อมได้เป็น ๒ ประเภท โดยพิจารณาจากแหล่งกำเนิดของสิ่งแวดล้อม ได้แก่

๑. สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ (Natural Environment) สิ่งแวดล้อมประเภทนี้ย่อมหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาตินั้นย่อมมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ที่กล่าวกันว่าเป็นความหลากหลายในธรรมชาติ บางชนิดใช้เวลาในการเกิดยาวนานมาก บางชนิดใช้ระยะเวลาสั้น ๆ ในการเกิดสิ่งแวดล้อมชนิดหนึ่งๆย่อมมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมชนิดอื่น ๆ ถ้ามีการทำลายสิ่งแวดล้อมหนึ่งย่อมมีผลถึงสิ่งแวดล้อมอื่นสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ สามารถแบ่งย่อยออกเป็น ๒ ลักษณะโดยพิจารณาจากการมีชีวิต หรือไม่มีชีวิต

๑.๑ สิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต (Biotic Environment) เป็นสิ่งแวดล้อมที่ใช้ระยะเวลาสั้นๆ ในการเกิด เป็นสิ่งแวดล้อมที่สามารถเพิ่มจำนวนขึ้นมาทดแทนใหม่ได้ แต่เป็นสิ่งแวดล้อมที่สูญสิ้นไปได้ หากมนุษย์เราทำให้ธรรมชาติเสียสมดุล ได้แก่ป่าไม้ สัตว์ป่า พืชหญ้า สัตว์น้ำ เป็นต้น

๑.๒ สิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต (Abiotic Environment) เป็นสิ่งแวดล้อมที่ธรรมชาติสร้างขึ้นมา บางชนิดใช้ระยะเวลาในการเกิดยาวนานมาก นานจนมนุษย์ไม่สามารถรอใช้ประโยชน์ได้ และสามารถสูญสิ้นไปได้ หากมนุษย์ใช้อย่างไม่ระมัดระวัง ได้แก่ แร่ธาตุ แร่เชื้อเพลิง บางชนิดเป็นสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏให้มนุษย์ได้เห็น ได้รู้สึก ได้สัมผัส อย่างมากมายเหลือเฟือ ไม่มีวันสูญสิ้นไปจากโลก ได้แก่ ดิน หิน น้ำ อากาศ ความร้อน แสงสว่าง เสียง เป็นต้น

๒. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-Made Environment) สิ่งแวดล้อมประเภทนี้มนุษย์อาจสร้างขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ได้ มีทั้งสิ่งที่มองเห็นได้ จับต้องได้ และสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้ หรือไม่สามารถจับต้องได้ เป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการของตนเองหรืออาจสร้างขึ้นด้วยเหตุจำเป็นบางประการ สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นมีทั้งสิ่งที่ดีที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสุขสบายทำให้มนุษย์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสิ่งที่ไม่ดีที่จะทำให้ความเป็นอยู่ของมนุษย์เลวลง ทำให้มนุษย์ได้รับความเดือดร้อน ต้องสูญเสียชีวิตหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย

^{๑๒}อ้างแล้วหน้า ๘.

สุขภาพจิตเสื่อมโทรมลงสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นนั้น สามารถแบ่งย่อยออกเป็น ๒ ลักษณะโดยพิจารณาจากความเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมของสิ่งนั้น ๆ

๓. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) เป็นสิ่งแวดล้อมที่มองเห็นได้ จับต้องได้ เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการมีชีวิตอยู่บางสิ่งที่มนุษย์สร้างก็เป็นไปเพื่อสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของการดำรงชีวิต ได้แก่ ปัจจัยสี่ อันหมายถึง อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรคแต่บางสิ่งก็สร้างเพื่อสนองความต้องการอันไร้ขอบเขตของตนเอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสร้างที่เกินความจำเป็น อันจะนำความเสียหายมาสู่สิ่งแวดล้อมและชีวิตมนุษย์เองได้เมื่อถึงระดับหนึ่ง สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นมีทั้งสิ่งที่ดี มีคุณประโยชน์ต่อชีวิตมนุษย์ เช่น บ้านเรือน เสื้อผ้า รถยนต์ ถนน เครื่องมือทางการแพทย์ โทรศัพท์ เป็นต้น และสิ่งที่ไม่ดี ทำให้คุณภาพชีวิตเลวลง เช่น น้ำเน่าเสียสารพิษที่ใช้ในการเกษตร สารพิษที่ปล่อยจากโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

๔. สิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) เป็นสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะเป็นนามธรรม มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของการอยู่ร่วมกันในสังคม เช่น กฎหมาย ประเพณี ระเบียบ ข้อบังคับ เป็นต้น บางสิ่งอาจสร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ เช่น ศาสนา ความเชื่อ พิธีกรรม เป็นต้น บางสิ่งอาจสร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมความเจริญให้เกิดขึ้นแก่หมู่มวลมนุษย์ เช่น การศึกษา การวิจัย เป็นต้น บางสิ่งสร้างขึ้นโดยพฤติกรรม การแสดงออกทั้งในลักษณะที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ เช่น การทะเลาะวิวาท การช่วยเหลือผู้อื่นที่ได้รับความเดือดร้อน การติดยาหรือสารเสพติด เป็นต้น

ศิริกาญจน์ นิมนงค์^{๑๑} ประเภทของทรัพยากรธรรมชาติ

๑. ทรัพยากรธรรมชาติ ประเภทใช้แล้วไม่หมดสิ้นได้แก่

๑.๑ ประเภทที่คงอยู่ตามสภาพเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เลย เช่น พลังงานจากดวงอาทิตย์ ลม อากาศ ฝุ่น ใช้เท่าไรก็ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไม่รู้จักหมด

๑.๒ ประเภทที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากถูกใช้ในทางที่ผิด เช่น ที่ดิน น้ำ ลักษณะภูมิประเทศ ฯลฯ ถ้าใช้ไม่เป็นจะก่อให้เกิดปัญหาตามมา ได้แก่ การปลูกพืชชนิดเดียวกันซ้ำ ๆ ซาก ๆ ในที่เดิม ย่อมทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ ได้ผลผลิตน้อยลงถ้าต้องการให้ดินมีคุณภาพดีต้องใส่ปุ๋ยหรือปลูกพืชสลับและหมุนเวียน

๒. ทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วหมดสิ้นไปได้แก่

๒.๑ ประเภทที่ใช้แล้วหมดไป แต่สามารถรักษาให้คงสภาพเดิมไว้ได้ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า ประชากรโลก ความอุดมสมบูรณ์ของดิน น้ำเสียจากโรงงาน น้ำในดิน ปลาบางชนิด ทัศนียภาพอันงดงาม ฯลฯ ซึ่งอาจทำให้เกิดขึ้นใหม่ได้

๒.๒ ประเภทที่ไม่อาจทำให้มีใหม่ได้ เช่น คุณสมบัติธรรมชาติของดิน พรสวรรค์ของมนุษย์ สติปัญญา เผ่าพันธุ์ของมนุษย์ชาติ ไม้พุ่ม ต้นไม้ใหญ่ ดอกไม้ป่า สัตว์บก สัตว์น้ำ ฯลฯ

๒.๓ ประเภทที่ไม่อาจรักษาไว้ได้ เมื่อใช้แล้วหมดไป แต่ยังสามารณำมาชุบให้ กลับเป็นวัตถุเช่นเดิม แล้วนำกลับมาประดิษฐ์ขึ้นใหม่ เช่น โลหะต่าง ๆ สังกะสี ทองแดง เงิน ทองคำ ฯลฯ

๒.๔ ประเภทที่ใช้แล้วหมดสิ้นไปนำกลับมาใช้อีกไม่ได้ เช่น ถ่านหิน น้ำมันก๊าซ

^{๑๑}อ้างแล้วหน้า ๘.

อโลหะส่วนใหญ่ ฯลฯ ถูกนำมาใช้เพียงครั้งเดียวก็เผาไหม้หมดไป ไม่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้
ทรัพยากรธรรมชาติหลักที่สำคัญของโลก และของประเทศไทยได้แก่ ดิน ป่าไม้ สัตว์ป่า น้ำ แร่ธาตุ
และประชากร (มนุษย์)

๒.๑.๓ สมบัติของสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อมย่อมมีสมบัติเฉพาะตัว การแสดงสมบัติของสิ่งแวดล้อม ต้องเป็นการแสดงออก
ของบทบาท/หน้าที่ของสิ่งแวดล้อมนั้น การเข้าใจสมบัติเฉพาะตัวของสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งสำคัญในการ
ที่จะทำให้สิ่งแวดล้อมยั่งยืน ดังนั้นการทำความเข้าใจเรื่องสมบัติของสิ่งแวดล้อมจึงเป็นเรื่องจำเป็น ดัง
รายละเอียดต่อไปนี้

๑. สิ่งแวดล้อมแต่ละชนิดจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สิ่งแวดล้อมจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวใน
ด้านโครงสร้างหรือองค์ประกอบ เช่นรูปทรง ขนาด สี หรือกระบวนการที่สร้างสิ่งแวดล้อมนั้น
เอกลักษณ์ที่แสดงออกมานั้น สามารถบ่งบอกได้ว่าสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นอะไร เช่นป่าชายเลน ป่าสน ป่า
ดงดิบ ภูเขา บ้านเรือน โรงงานอุตสาหกรรม ประเพณี ศาสนา พื้นที่เพาะปลูก เป็นต้น

๒. สิ่งแวดล้อมนั้นจะไม่อยู่โดดเดี่ยวในธรรมชาติ โดยธรรมชาติแล้ว จะไม่มีสิ่งแวดล้อมใดอยู่
อย่างโดดเดี่ยว แต่จะมีสิ่งแวดล้อมอื่นอยู่ด้วยเสมอ เช่น สัตว์น้ำกับทะเล มนุษย์กับบ้านเรือน สัตว์ป่า
กับป่าเบญจพรรณ สัตว์น้ำวัยอ่อนกับป่าชายเลน ถนนกับรถยนต์ เป็นต้น

๓. สิ่งแวดล้อมทั้งหลายมักมีความเกี่ยวเนื่องและมีความสัมพันธ์ต่อกัน เนื่องจากสิ่งแวดล้อม
ไม่อยู่โดดเดี่ยว จึงต้องมีความเกี่ยวเนื่องและมีความสัมพันธ์ต่อกัน เช่นป่าไม้ต้องการธาตุอาหารในดิน
เพื่อการเจริญเติบโต สัตว์ป่าต้องการป่าไม้เป็นที่อยู่อาศัยและแหล่งหากิน มนุษย์ต้องการน้ำไว้เพื่อการ
ใช้สอยและดื่มกิน การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยหรือ
เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ย่อมจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น
การตัดไม้ทำลายป่าของมนุษย์ ย่อมส่งผลกระทบต่อความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำ การทิ้งขยะและสิ่ง
ปฏิกูลลงแหล่งน้ำ ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของน้ำ เป็นต้น

๔. สิ่งแวดล้อมแต่ละชนิดจะมีความทนทานและความเปราะบางต่อการถูกกระทำในระดับที่
แตกต่างกัน ปัจจัยที่ควบคุมความทนทานหรือความเปราะบางของสิ่งแวดล้อม ได้แก่ คุณลักษณะ
เฉพาะตัว แหล่งกำเนิด ขนาด รูปทรง สี อายุ ความสามารถในการป้องกันตนเอง ฯลฯ ปัจจัยควบคุม
เหล่านี้ทำให้สิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงได้ยากง่ายแตกต่างกันออกไป สิ่งแวดล้อมที่มีความทนทาน
สูงย่อมมีการเปลี่ยนแปลงหรือถูกทำลายได้ยาก สิ่งแวดล้อมที่มีความเปราะบางย่อมมีการเปลี่ยนแปลง
หรือถูกทำลายได้ง่าย เช่นสัตว์บางชนิดมีลักษณะที่สวยงาม มีความสามารถในการป้องกันตัวเองน้อย
และอาศัยอยู่ในบริเวณที่ง่ายแก่การล่า ก็อาจสูญพันธุ์ได้ง่าย จึงเป็นเรื่องที่มนุษย์ต้องระมัดระวังและ
พิจารณาอย่างรอบคอบก่อนที่กระทำการใด ๆ มิฉะนั้นโลกของเราจะต้องสูญเสียหลายสิ่งหลาย
อย่างไปอย่างน่าเสียดาย

๕. สิ่งแวดล้อมแต่ละชนิดจะมีการเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งในด้านปริมาณและคุณลักษณะ
สิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งในด้านปริมาณและคุณลักษณะ ซึ่งการ
เปลี่ยนแปลงนั้นอาจเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ หรืออย่างรวดเร็วก็ได้ อาจเป็นการเปลี่ยนแปลงไปตาม
ธรรมชาติของสิ่งแวดล้อมนั้น หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเนื่องจากสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่นมนุษย์
สัตว์ และพืช ย่อมเจริญเติบโต และขยายพันธุ์ไปตามธรรมชาติ น้ำและอากาศอาจมีสภาพเสื่อมโทรม

ลงจากการกระทำของมนุษย์ สัตว์ป่าเหลือน้อยลงเนื่องจากป่าไม้ถูกทำลาย บ้านเรือนพังทลายเพราะพายุที่พัดผ่านอย่างรุนแรง

๒.๑.๔ แนวคิดในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

สมหมาย ฤกษ์นาวิ^{๑๔}ศึกษาพบว่า โดยทั่วไปแล้ว ๔ ประการ คือ

๑. การสงวน หมายถึง การธำรงไว้ซึ่งความสมดุลของธรรมชาติโดยปล่อยทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมให้มีความเจริญเติบโต และมีความสัมพันธ์พึ่งพาค้ำค้ำกันและกันและธรรมชาติ โดยมนุษย์ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว

๒. การอนุรักษ์ หมายถึง แนวคิดในการป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ให้ถูกทำลายหรือเสื่อมสภาพลง

๓. การพัฒนา แนวความคิดในการปรับปรุงฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพดีขึ้น

๔. การใช้ประโยชน์ หมายถึง แนวคิดในการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการ ทั้งนี้ ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอาจใช้แนวคิดหลายลักษณะควบคู่กันไปหรืออาจใช้เพียงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอาจใช้แนวคิดหลายลักษณะควบคู่กันไปหรืออาจใช้เพียงอย่างเดียวแล้วแต่สถานการณ์และระยะเวลาในขณะนั้น

นาท ตัณทวิรุพห์ และพูนทรัพย์ สมุทรสาคร (อ้างถึงใน เกศินี แปรคันธ์)^{๑๕}ได้อธิบายแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๑. การจัดการทรัพยากรธรรมชาตินั้น จะต้องคำนึงถึงทรัพยากรทุก ๆ อย่างไปพร้อมกัน ไม่ควรพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะทรัพยากรทุกอย่างต่างมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

๒. ในการวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาดนั้นไม่แยกมนุษย์ออกจากสภาพแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรมหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เพราะว่าวัฒนธรรม และสังคมมนุษย์ได้พัฒนาตัวเองไป พร้อมกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของสังคมนั้น

๓. การอนุรักษ์นั้นเป็นหนทางแห่งการดำเนินชีวิตของมนุษย์โดยแท้เพราะการอนุรักษ์เป็นรากฐานของการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ สังคมการเมือง และวัฒนธรรม เพื่อความอยู่รอดของสังคมมนุษย์นั่นเอง

๔. ในโครงการพัฒนาใดประสบความสำเร็จได้โดยสมบูรณ์ ต่อเมื่อผู้บริหารโครงการจะตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติของสิ่งแวดล้อม และจัดการอย่างชาญฉลาดให้เกิดผลดีทุก ๆ ทางต่อมนุษย์

^{๑๔}สมหมาย ฤกษ์นาวิ, บทบาทของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔), หน้า ๑๐.

^{๑๕}เกศินี แปรคันธ์, บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐศาสตร์ (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐.

๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

๒.๒.๑ ความหมายของบทบาท

บุญตา ไส้เลิศ^{๑๖} กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพของตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งที่บุคคลได้รับต้องมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ตามบทบาทของตำแหน่งนั้นและคล้อยตามความมุ่งหวังของสังคม เช่น บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาก็หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ที่ปฏิบัติในสถานศึกษานั้น

สินธร คำเหมือน^{๑๗} กล่าวว่า บทบาท หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและพฤติกรรมที่คาดหวัง หรือการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและได้แสดงออกตามบทบาท

สำเร็จ กล้าหาญ^{๑๘} กล่าวว่า บทบาท หมายถึง แนวทางของการแสดงออกหรือปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในตำแหน่งทางสังคม ทางหน้าที่การงาน ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่เป็นอยู่

นิตย ประจงแต่ง^{๑๙} กล่าวว่า บทบาท หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกตามตำแหน่งที่บุคคลนั้นได้รับการแสดงออกนั้นย่อมผูกพันกับความคิดของผู้ดำรงตำแหน่งเองและตามความคาดหวังของผู้อื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตำแหน่งนั้น

ณัฐพร ชินบุตร^{๒๐} กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมตามตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม ที่ตนดำรงอยู่ในขณะนั้นซึ่งจะต้องขึ้นอยู่กับสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่ง และยังต้องเป็นไปตามความคาดหวังของตนเองและผู้อื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันด้วย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช^{๒๑} บทบาทหมายถึง พฤติกรรมหรือการประพฤติปฏิบัติของคนที่เป็นเจ้าของสถานภาพพิเศษนั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งบทบาทหมายถึงการประพฤติปฏิบัติ

^{๑๖}บุญตา ไส้เลิศ, บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต ๒, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๐), หน้า ๙

^{๑๗}สินธร คำเหมือน, บทบาทผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๐).

^{๑๘}สำเร็จ กล้าหาญ, สภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต ๓, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๙).

^{๑๙}นิตย ประจงแต่ง, บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต ๒ , วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๘).

^{๒๐}ณัฐพร ชินบุตร, การรับรู้ในบทบาทหน้าที่และความต้องการในการพัฒนาตนเองของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗).

^{๒๑}มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชามนุษยกับสังคม หน่วยที่ ๑-๗, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๔).

ตามสถานภาพ

สรุปได้ว่า บทบาท คือการกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมาตามตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม ที่ตนดำรงอยู่ในขณะนั้น

๒.๒.๑ ประเภทของบทบาท

บุคคลในสังคมจะแสดงบทบาทต่างๆ แตกต่างกันไป โดยที่การแสดงบทบาทของบุคคลจะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงลักษณะของบุคคลนั้นได้ ดังนั้น จึงมีผู้แบ่งลักษณะและประเภทของบทบาทไว้ดังต่อไปนี้

จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ และ คณะ^{๒๒} ได้กล่าวถึง ลักษณะของบทบาทไว้ ๓ ลักษณะคือ

๑. บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) เป็นบทบาทที่กำหนดไว้เป็นกฎหมาย หรือตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคม เป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ซึ่งผู้มีสถานภาพหนึ่ง ๆ ควรกระทำแต่อาจไม่มีใครทำตามนั้นก็ได้

๒. บทบาทที่บุคคลเข้าใจ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่ขึ้นอยู่กับ บุคคลนั้นๆ ที่คาดคิดด้วยตัวเองว่า ควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้เกี่ยวข้องกับค่านิยม ทศนคติบุคลิกลักษณะและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

๓. บทบาทที่แสดงออกจริง (Actual or Enacted Role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริง ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย สถานการณ์ดังกล่าวอาจเป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม เช่น การกดดันของกลุ่มต่าง ๆ และบทบาทที่กระทำจริงอาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทในอุดมคติหรือบทบาทที่บุคคลรับรู้ก็ได้

สงวนศรี วิรัชชัย^{๒๓} ได้สรุปลักษณะของบทบาทไว้ ๕ ประการคือ

๑. บทบาทตามที่กำหนด (Prescribed Roles) หมายถึง บทบาทที่สังคม กลุ่มหรือองค์กรกำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม กลุ่มหรือองค์กรนั้น ๆ

๒. บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง (Expected Roles) หมายถึง บทบาทหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่คนอื่น ๆ คาดหวังว่า ผู้อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติ

๓. บทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง (Subjective Roles) หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่ง คิดเชื่อว่า เป็นบทบาทของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่

๔. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Enacted Roles) หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่ง ได้ปฏิบัติหน้าที่ที่แสดงออกมาให้เห็น ซึ่งมักจะเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดผู้อยู่ในตำแหน่ง แต่อาจมีกรณีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมคาดหวังผู้อื่นทั้ง ๆ ที่บทบาทนั้นไม่ตรงกับบทบาทตามความคิดของตน

๕. บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ (Perceived Roles) หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้รับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งโดยธรรมชาติการรับรู้ของคนเราจะมีการเลือกรับรู้และมีการรับรู้ที่ผิดพลาดไปจากความเป็นจริงได้ด้วยอิทธิพลจากประสบการณ์หลายอย่าง

^{๒๒} จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, สังคมวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) ๒๕๔๕.

^{๒๓} สงวน ศรีวิรัชชัย, จิตวิทยาเพื่อการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร :ศิษยาพร), ๒๕๒๗. หน้า ๒๓-๒๔.

๒.๒.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

นิตย์ ประจางแต่ง^{๒๔} ได้รวบรวมทฤษฎีบทบาทและได้อธิบายโดยสรุปในแต่ละทฤษฎีไว้ ดังต่อไปนี้

๑. ทฤษฎีของลินตัน (Linton) ลินตันให้แนวคิดเกี่ยวกับสถานภาพหรือฐานะ (Status) และบทบาท (Role) ไว้ว่า สถานภาพเป็นนามธรรมหรือตำแหน่งซึ่งฐานะจะเป็นตัวกำหนดบทบาทของตำแหน่งนั้นว่ามีภารกิจและหน้าที่อย่างไร ดังนั้นเมื่อมีตำแหน่ง สิ่งที่มาตามคือ บทบาทของตำแหน่ง ซึ่งทุกตำแหน่งต้องมีบทบาทกำกับ

๒. ทฤษฎีของเพียร์สัน (Pearson) เพียร์สันกล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทพิเศษของแต่ละบุคคลซึ่งคนในสังคม มีความจำเป็นที่ต้องติดต่อสัมพันธ์กัน ต้องมีความสนใจกันเป็นพิเศษและให้ความเห็นว่า สภาพสังคมในโรงเรียนจะประกอบด้วยครูใหญ่ ครู นักเรียนซึ่งต้องติดต่อสัมพันธ์กัน และมีความสนใจกันเป็นพิเศษ

๓. ทฤษฎีของฮอร์แมนส์ (Homan) ฮอร์แมนส์กล่าวว่า ตำแหน่งเป็นสาระของพฤติกรรมสัมพันธ์บุคคลจะปฏิบัติอย่างไรก็ต่อเมื่อเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ตนเองและคิดเสมอว่าตำแหน่งเป็นเพียงปัจจัยที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมเท่านั้น ดังนั้น บุคคลจะเปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากสังคม

พระมหาพนมนคร มีราคา^{๒๕} ได้รวบรวมทฤษฎีบทบาทและได้อธิบายโดยสรุปไว้ดังนี้

๑. ทฤษฎีของเดโซ สวานานนท์ ได้กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทซึ่งสรุปได้ว่าบทบาทจะต้องประกอบด้วยลักษณะ ๔ ประการดังต่อไปนี้

- ๑.๑ รู้สภาพของตนในสังคม
- ๑.๒ คำนึงถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น
- ๑.๓ คำนึงถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น
- ๑.๔ ประเมินผลการแสดงบทบาทของตนเอง

๒. ทฤษฎีของโคเฮน (Cohen) โคเฮน ได้กล่าวสรุปทฤษฎีบทบาทไว้ว่า การที่สังคมกำหนดเฉพาะเจาะจงให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทใดบทบาทหนึ่งนั้นเรียกว่า บทบาทที่ถูกกำหนด ถึงแม้ว่าบุคคลบางคนมิได้ประพฤติปฏิบัติตามบทบาท ที่สังคมกำหนดให้ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงหรือปฏิบัติออกจริงตามตำแหน่งของเขา ความไม่ตรงกันของบทบาทที่ถูกกำหนดกับบทบาทที่ถูกปฏิบัติจริงนั้น อาจมีสาเหตุมาจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

- ๒.๑ บุคคลขาดความเข้าใจในบทบาทที่สังคมต้องการ
- ๒.๒ ความไม่เห็นด้วยหรือไม่ลงรอยกับบทบาทที่ถูกกำหนด
- ๒.๓ บุคคลไม่มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ทฤษฎีของมิตได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทไว้ว่า บทบาทเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจริง หรือบทบาทที่เป็นจริง ซึ่งจะต้องประกอบด้วยสิ่งดังต่อไปนี้

- ๓.๑ การรู้จักตนเองตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

^{๒๔} อ่างแล้ว หน้า ๑๓

^{๒๕} พระมหาพนมนคร มีราคา, การดำรงสมณเพศของสามเณรโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอม่วงสามสิบจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๙), หน้า ๒๗.

๓.๒ พฤติกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนดให้จะต้องมีความเหมาะสมกับการส่งเสริมฐานะของตนเอง

๓.๓ ภูมิหลังของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นนั้น การเป็นแบบอย่างเพื่อให้การกระทำบางอย่างเป็นไปตามแนวทางที่ต้องการ

๓.๔ การประเมินผลการกระทำตามบทบาทสามารถดำเนินการด้วยตนเองหรือโดยคนอื่น ๆ

สรุปได้ว่า พฤติกรรมของแต่ละคน ที่เปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งที่ได้รับทางสังคมซึ่งไม่เหมือนกันตาม บทบาทจะมีมากขึ้นน้อยขึ้นอยู่กับสังคมที่อยู่ตลอดจนลักษณะของบุคคลในสังคมนั้น

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๓.๑ ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี^{๒๖} องค์การบริหารส่วนตำบล คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล โดยปกติจะประกอบด้วยหลายหมู่บ้านหลายชุมชนในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล นั้นมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นมีชื่อและเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนเองโดยเฉพาะ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีพื้นที่เท่ากับตำบลแต่ละตำบล จัดตั้งมาจากสภาตำบลที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดและมีจำนวนราษฎรไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ คน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อดูแลทุกข์สุขและให้บริการประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล เขต อบต. แทนรัฐบาลกลาง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และหน้าที่อื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งมีงบประมาณ และพนักงานเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ฐานข้อมูลการเมืองการปกครองสถาบันพระปกเกล้า^{๒๗} สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมาจากการเลือกตั้ง หมู่บ้านละ ๒ คน ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลใดมี ๑ หมู่บ้าน ให้หมู่บ้านนั้นเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน ๑ คน และในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลใดมี ๒ หมู่บ้าน ให้องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละ ๓ คน สภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีวาระ ๔ ปี นับแต่ วันเลือกตั้ง และสมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลงเมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเมื่อมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

^{๒๖}วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, องค์การบริหารส่วนตำบล, [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://th.wikipedia.org/wiki/องค์การบริหารส่วนตำบล> [๑๒ มิ.ย. ๒๕๕๗].

^{๒๗}ฐานข้อมูลการเมืองการปกครองสถาบันพระปกเกล้า, สภาองค์การบริหารส่วนตำบล, [ออนไลน์] แหล่งที่มา <http://www.kpi.ac.th/wiki/index.php/สภาองค์การบริหารส่วนตำบล>, [๑๒ มิ.ย.๒๕๕๗].

(๔) เป็นผู้ได้เสียในทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลที่ตนดำรงตำแหน่ง หรือในกิจการที่กระทำให้องค์การบริหารส่วนตำบล

(๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเกี่ยวกับคุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

(๖) ไม่ได้อยู่ประจำในหมู่บ้านที่ตนได้รับเลือกตั้งเป็นระยะเวลาติดต่อกันเกิน ๖ เดือน

(๗) ขาดประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลติดต่อกัน ๓ ครั้ง โดยไม่มีเหตุผลที่สมควร

(๘) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากมีพฤติกรรมที่เสื่อมเสียหรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลเสื่อมเสีย

(๙) ราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้ลงคะแนนเสียงให้พ้นจากตำแหน่งสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีประธานสภาและรองประธานสภา ๑ คน ซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วให้นายอำเภอแต่งตั้งประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยที่ประธานและรองประธานสภาดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภาหรือ มีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

๒. พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

๓. ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

๔. เลือกประธานสภา รองประธานสภา และเลขาธิการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๕. รับทราบนโยบายของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลก่อนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ารับหน้าที่ และรับทราบรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้แถลงไว้ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประจำทุกปี

๖. ในที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิตั้งกระทู้ถามต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอันเกี่ยวกับงาน ในหน้าที่ได้

๗. สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจในการเสนอข้อบัญญัติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาเกี่ยวกับการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโดยไม่มีการลงมติได้

๘. สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจในการเลือกปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งเป็นเลขาธิการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ดำเนินการประชุม และดำเนินการอื่น ๆ เพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ขณะที่รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ช่วยประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงาน ตามที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายให้ทำ ในกรณีที่ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถ

ปฏิบัติงานได้ ให้รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงานแทน ในการดำเนินการประชุม ให้ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้เรียกประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามสมัยประชุมและเป็นผู้เปิดหรือปิดการประชุม หากว่าไม่มีประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เรียกประชุม ให้นายอำเภอเป็นผู้เรียกประชุมพร้อมทั้งเป็นผู้เปิดหรือปิดการประชุมเมื่อตำแหน่งประธานหรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลว่างลง เพราะเหตุอื่นใดนอกจากการบวระ ให้มีการเลือกประธานหรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแทนตำแหน่งที่ว่างภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง และให้ผู้ซึ่งได้รับเลือกแทนนั้น อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับเลือกตั้งจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะดำรงตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้ โดยที่เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ การจัดการประชุม และงานที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายสมัยประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายอำเภอต้องกำหนดให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ครั้งแรกภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง และให้ที่ประชุมเลือกประธานสภา ๑ คน และรองประธานสภา ๑ คน ซึ่งประธานสภาและรองประธานสภานี้จะดำรงตำแหน่งจนครบวาระ

ในกรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่สามารถจัดให้มีการประชุมครั้งแรกได้ภายใน ๑๕ วันดังกล่าว หรือมีการประชุมแต่ไม่อาจเลือกประธานสภาได้ นายอำเภออาจเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด ให้มีคำสั่งยุบสภา องค์การบริหารส่วนตำบลในปีหนึ่งให้สภา องค์การบริหารส่วนตำบล มีสมัยประชุมสามัญ ๒ สมัย หรือมากกว่า ๒ สมัย แต่ไม่เกิน ๔ สมัย สมัยหนึ่ง ๆ ไม่เกิน ๑๕ วัน แต่อาจขยายได้อีก โดยขออนุญาตนายอำเภอ วันเริ่มสมัยประชุมสามัญประจำปีให้สภา องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้กำหนดนอกจากสมัยประชุมสามัญแล้ว เมื่อเห็นว่ามีความจำเป็น ประธานสภา นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาที่มีอยู่ อาจนำคำร้องยื่นต่อนายอำเภอขอเปิดประชุมวิสามัญขององค์การบริหารส่วนตำบลได้

๒.๓.๒ อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี^{๒๔} อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแยกออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจัดตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบล และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม: กิจการสาธารณที่ องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่จัดทำสามารถจำแนกได้ ๒ ประเภทคือ

๑. กิจการที่ องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำตาม มาตรา ๖๗ ดังนี้

^{๒๔} อ้างแล้ว หน้า ๑๕.

- (๑) จัดให้มีการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- (๒) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (๓) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- (๔) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (๕) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- (๖) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- (๗) คุ้มครองดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสำคัญ

๒. กิจการที่องค์การบริหารส่วนตำบล อาจจัดทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา ๖๘ ดังนี้

- (๑) ให้น้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร
- (๒) ให้มีการบำรุงรักษาการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (๓) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- (๔) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ
- (๕) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- (๖) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- (๗) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- (๘) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- (๙) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของ องค์การบริหารส่วนตำบล
- (๑๐) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- (๑๑) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- (๑๒) การท่องเที่ยว
- (๑๓) การผังเมือง

อำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ดังกล่าวข้างต้น ไม่ตัดอำนาจของกระทรวง ทบวง กรม องค์การหรือหน่วยงานของรัฐในการเข้าไปดำเนินการใดๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในตำบล แต่จะต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบล ทราบล่วงหน้า และนำความเห็นของ องค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับกิจการดังกล่าวไปประกอบการพิจารณาดำเนินงานด้วย อำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นอกจากอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ. สถาปนา และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แล้ว องค์การบริหารส่วนตำบล ยังมีอำนาจหน้าที่เพิ่มเติมในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน ตามมาตรา ๑๖ แห่ง พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนี้

- (๑) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

- (๒) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- (๓) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- (๔) การสาธารณสุขโปศและการก่อสร้างอื่นๆ
- (๕) การสาธารณสุขการ
- (๖) การส่งเสริม การฝึกและประกอบอาชีพ
- (๗) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
- (๘) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- (๙) การจัดการศึกษา
- (๑๐) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
- (๑๑) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น
- (๑๒) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- (๑๓) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- (๑๔) การส่งเสริมการกีฬา
- (๑๕) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- (๑๖) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- (๑๗) การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- (๑๘) การจำกัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- (๑๙) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- (๒๐) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนกิจสถาน
- (๒๑) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- (๒๒) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- (๒๓) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัยโรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่นๆ
- (๒๔) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดินทรัพยากรธรรมชาติ แลสิ่งแวดล้อม
- (๒๕) การผังเมือง
- (๒๖) การขนส่ง และการวิศวกรรมจราจร
- (๒๗) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- (๒๘) การควบคุมอาคาร
- (๒๙) การป้องกันละบรรเทาสาธารณภัย
- (๓๐) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและการสนับสนุน การป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- (๓๑) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น

การออกข้อบัญญัติท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อใช้บังคับในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล ได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีกฎหมายกำหนดให้ องค์การบริหารส่วนตำบล ออกข้อบัญญัติในการนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ร่างข้อบัญญัติ องค์การบริหารส่วนตำบล จะเสนอได้โดยนายก องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ สมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล หรือราษฎรในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น

ดังนั้น การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้ให้เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชนต่อไป

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล

ฐพชัย ทตนนท์^{๒๙} ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสำน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์คือ (๑) เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสำน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน (๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนกรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลสำน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน (๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล กับ การส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนกรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลสำน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่านการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลสำน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำนวน ๓๕๔ คน แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย มีการหาคุณภาพโดยการหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่าน และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ ๐.๙๖๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้น ๒ กลุ่ม และทดสอบค่า เอฟ (F-test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way

^{๒๙} ฐพชัย ทตนนท์, บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน:กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสำน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

ANOVA) ในกรณีตัวแปรตั้งแต่ ๓ กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่าความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วย วิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ผลการวิจัยพบว่าบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน คือได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้นำไปปฏิบัติในระดับครอบครัว ชุมชน ยังไม่ขยายกว้างออกไป ซึ่งสรุปได้ว่า ดังนี้ คือโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (๓.๙๕) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านความพอประมาณ (รู้จักความพอดี อยู่พอดี กินพอดี ตามอัตภาพ พึ่งตนเองไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีคุณธรรมด้วยความพอเพียง) ความมีเหตุผล (ความเข้าใจ ด้วยเหตุและผลอย่างเหมาะสมจากความรู้ ภูมิปัญญา สังคม วัฒนธรรมในท้องถิ่น มาปรับแก้ปัญหา และพึ่งตนเองให้ได้รอบคอบ) ด้านความมีภูมิคุ้มกัน (การเตรียมพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นต่อโครงการกิจกรรมต่าง ๆ และการดำเนินงานของชุมชนเพื่อตอบสนองปัญหาโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างแท้จริงที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตทั้งใกล้ และไกล) ด้านความรอบรู้ (การมีความรู้ร่วมกันในการจัดการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจ หนี้สิน ดิน น้ำ ป่า ข้าวปลาอาหาร การออม การผลิต การบริโภค การลงทุน สุขภาพ สิ่งแวดล้อมทั้งด้านข่าวสาร และเทคโนโลยี) ด้านคุณธรรม (การพึ่งพาช่วยเหลือกันมีความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต) พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน พบว่าประชาชนขาดความรู้ ยังไม่มีความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดีพอ กลุ่มต่าง ๆ ของแต่ละชุมชนยังมีความเข้มแข็งไม่เท่ากัน ขาดการติดตามผล และขาดงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ควรจัดทำแผนงาน นโยบายส่งเสริมการดำเนินชีวิต แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ขอเพิ่มงบประมาณให้เพียงพอ ให้อย่างเป็นทางการ โดยมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

อามีเนาะ บาฮะคีรี^{๓๐} ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในชุมชน การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในชุมชน ตำบลป้อมม้ง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลป้อมม้ง จำนวน ๔ ราย ตัวแทนจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพจำนวน ๒ ราย และตัวแทนผู้รับบริการ จำนวน ๑๘ ราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

^{๓๐}อามีเนาะ บาฮะคีรี, บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในชุมชน, การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔).

ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมสุขภาพ เดิมเป็นหน้าที่ของสถานีนามัย ปัจจุบันยกฐานะเป็น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และด้วยโครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงจำเป็นต้องร่วมมือประสานงานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโดยองค์การบริหารส่วนตำบลป้อมมี มีหน้าที่สนับสนุนงบประมาณให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป้อมมีด้านการจัดการเวชภัณฑ์ต่าง ๆ และสนับสนุนโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านอาหารเสริมนมและอาหารกลางวัน และองค์การบริหารส่วนตำบลป้อมมี ยังมีหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการเอง ในกิจกรรมรณรงค์และต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ กิจกรรมดูแลสุขภาพของคนในชุมชนและผู้สูงอายุ ผลการส่งเสริมสุขภาพจากบทบาทยังกล่าว พบว่า สุขภาพของประชาชนในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลป้อมมีมีสุขภาพดีขึ้นอัตราการเกิดโรคต่าง ๆ ในพื้นที่ลดน้อยลง ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมสุขภาพ คือ ขาดแคลนงบประมาณและ เวชภัณฑ์ในการดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านสาธารณสุขเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลป้อมมี ไม่มีฝ่ายสาธารณสุขโดยตรงผู้วิจัยเห็นว่าทุกคนมีส่วนร่วม ในการส่งเสริมสุขภาพ เพราะจะมีผลทำให้สุขภาพดีสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข เป็นความจำเป็นพื้นฐานของชีวิตที่คนเราทุกคนสามารถแสวงได้ การที่เราจะมีสุขภาพที่ดีได้นั้น เราจะต้องแสวงด้วยตัวเอง ไม่มีผู้ใดจะปฏิบัติแทนเราได้ ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนตำบลป้อมมี จะต้องเตรียมความพร้อมในการสนับสนุนเวชภัณฑ์ให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้เพียงพอ ในการให้บริการประชาชนในชุมชนต่อไป

ศักดา สมสุข^{๓๑} ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุบลราชธานีในการส่งเสริมพุทธศาสนา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุบลราชธานีในการส่งเสริมพุทธศาสนา และเพื่อศึกษาอุปสรรคปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุบลราชธานี ในการส่งเสริมพุทธศาสนา โดยการสัมภาษณ์กลุ่มประชากร สัมภาษณ์ตัวแทนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละอำเภอ ของจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๒๔ คน และสัมภาษณ์ตัวแทนกำนันในแต่ละอำเภอ ของจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๔๘ คน ระยะเวลาในการดำเนินการเดือนสิงหาคม – พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาอธิบายความ

ผลการศึกษา พบว่า ๑. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุบลราชธานี มีด้วยกัน ๔ ด้านได้แก่ ด้านการเรียนรู้ด้านการสร้างเครือข่าย ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการสร้างเครือข่าย ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ และบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุบลราชธานีในการส่งเสริมพุทธศาสนา มีการดำเนินงานในระดับที่ต้องปรับปรุงในทุกด้าน และ ๒. แนวทางในการปรับปรุงบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุบลราชธานีกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนา ได้แก่ ๑. องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุบลราชธานี ควรจัดโครงการฝึกอบรมผู้นำโดยเฉพะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นตัวแบบในการเผยแพร่คำสอนด้านพระพุทธศาสนาเพราะเป็นผู้นำที่คนในตำบลเอาเป็นแบบอย่างได้ และมีงบประมาณบุคคลกรในการดำเนินงาน ๒. องค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุบลราชธานี ควรจัดสรรงบประมาณในการเพิ่มพูน

^{๓๑} ศักดา สมสุข, บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุบลราชธานีในการส่งเสริมพุทธศาสนา, การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๓).

ความรู้พุทธศาสนาให้ครบทุกวัย เน้นการปลูกฝังที่เด็ก ๓. ควรจัดเวทีประชุมวัฒนธรรมสัญจรให้เป็นประจำทุกสัปดาห์และนำข้อมูลมาเผยแพร่ทุกรูปแบบไม่ว่าวารสาร ข้อความ สื่อต่าง ๆ ๔. มีการเชื่อมโยงกิจกรรมกับส่วนราชการอื่น โดยทุกกิจกรรมให้มีการนำคำสอนทางพุทธศาสนาไว้ในโครงการกิจกรรม

เกศินี แปรคันธ์^{๓๒} ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่ทุกสังคมให้ความสนใจ ซึ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความเจริญเติบโตของเมืองที่ขยายอย่างรวดเร็วประกอบกับระบบการบริหารจัดการยังขาดประสิทธิภาพผู้ศึกษาเลือกศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ประชากรที่ศึกษา คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาพบว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการสิ่งแวดล้อมตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ สามารถทำได้ตามบทบาทอำนาจหน้าที่ครอบคลุมทุกด้านในการจะพัฒนาสามปี โดยมีปัญหาและอุปสรรค คือ ๑. ข้อจำกัดด้านงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ๒. แผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งสามารถทำได้ครอบคลุม ๕ ด้านของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมแต่ยังมีประสิทธิภาพไม่มากนัก ๓. เป็นความต้องการของประชาชนบางส่วนที่ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานก่อนและ ๔. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหลาย ๆ แห่งยังมีความรู้ความเข้าใจในบทบาท อำนาจ หน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กฎหมายกำหนดไม่เพียงพอ

ฉันทพงษ์ ฤาชัยราม^{๓๓} ได้ทำการศึกษาเรื่องบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ ในการบริหารจัดการขยะของชุมชนบ้านหนองม่วง ตำบลนาคำ อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ๑) เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ ในการบริหารจัดการขยะของชุมชนบ้านหนองม่วง ตำบลนาคำ อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ๒) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการขยะของชุมชนบ้านหนองม่วง ตำบลนาคำ อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสุพรรณบุรี และ ๓) เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารขยะของชุมชนบ้านหนองม่วง ตำบลนาคำ อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิจัยพบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาท และหน้าที่ตามกฎหมายที่บัญญัติไว้มีหน้าที่ต้องดำเนินการกำจัดสิ่งปฏิกูลมูลฝอย และการบริหารเกี่ยวกับด้านสาธารณสุขประโยชน์แก่ชุมชนทั้งในด้านการให้ความรู้ด้านวิชาการ ด้านความรู้การปฏิบัติงาน อย่างถูกวิธีในการบริหารจัดการขยะ โดยส่งเสริมให้มีการคัดแยก การจัดเก็บ การจัดหาขยะรองรับ โดยให้แยกเป็นประเภทไว้ต่างหาก

^{๓๒} เกศินี แปรคันธ์, บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๓).

^{๓๓} ฉันทพงษ์ ฤาชัยราม, บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาคำในการบริหารจัดการขยะของชุมชนบ้านหนองม่วง ตำบลนาคำ อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสุพรรณบุรี, การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น ๒๕๕๓).

โดยเฉพาะขยะอันตราย เช่น สารเคมี หรือบรรจุภัณฑ์ ที่เกี่ยวกับเคมีภัณฑ์ต่าง ๆ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ทุกกลุ่ม และสร้างความเข้าใจปัญหา และแนวทางแก้ไขขยะมูลฝอยในชุมชนรวมทั้งวิธีการจัดการขยะชุมชนทุกประเภทตามหลักวิชาการให้แก่ผู้นำชุมชนรวมทั้งประชากรในชุมชนทุกครัวเรือน ดำเนินการจัดหาภาชนะรองรับขยะให้เพียงพอแก่ประชากรในชุมชนทุกซอย ทุกกลุ่ม โดยแบ่งภาชนะออกเป็นแต่ละประเภท เช่น ขยะอันตราย ขยะเปียก ขยะแห้ง หรือขยะประเภทเศษอาหารที่สามารถนำไปเลี้ยงสัตว์ได้ ภาชนะที่นำมารองรับขยะประเภทต่าง ๆ ต้องคงทนไม่ผุพัง ง่ายต้องมีฝาปิดมิดชิด ถ้าไม่มีรูปแบบมาตรฐาน ควรมีฐานตั้งรองรับ ให้สูงกว่าพื้นดินเพื่อป้องกันการรั่วซึมจากสุนัข และควรจัดภาชนะรองรับขยะให้แต่ละครัวเรือนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การจัดเก็บและการจัดการ กำหนดให้ประชากรในชุมชน มีการคัดแยกขยะในครัวเรือนก่อนนำไปทิ้งทุกครั้งโดยกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการจัดการขยะของประชากรในชุมชนให้ชัดเจนและผู้นำในชุมชนทุกกลุ่ม ต้องให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาขยะอย่างจริงจัง จัดหาพื้นที่รองรับขยะที่ได้มาจากชุมชน เพื่อนำไปทำปุ๋ยหมัก และเพื่อเป็นตัวอย่งให้แก่ประชากรในพื้นที่ที่ต้องการทำปุ๋ยหมักไว้ใช้ในครัวเรือนเพื่อทำปุ๋ยหมักไปจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ ในการบริการจัดการขยะของชุมชนบ้านหนองม่วง ตำบลนาคำ อำเภอมโนรนิวาส จังหวัดสกลนคร ควรจัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทำการคัดแยกและใช้ประโยชน์จากขยะในครัวเรือน มีการรณรงค์ในเรื่องของการคัดแยกขยะก่อนทิ้งตลอดจนมีการจัดทำโครงการรับซื้อขยะรีไซเคิล และควรมีการกำหนดบัญญัติ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับการกำจัดขยะในพื้นที่อย่างชัดเจน หน่วยงานที่รับผิดชอบคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องดำเนินการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความหมายประเภท แหล่งกำเนิด ผลกระทบ การป้องกันและแก้ไขขยะมูลฝอยในชุมชนรวมทั้งวิธีการกำจัดขยะในชุมชนทุกประเภทตามหลักวิชาการให้แก่เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในด้านการบริหารจัดการขยะโดยตรง และผู้นำชุมชน รวมทั้งทุกครัวเรือน ต้องกำหนดให้ประชากรในชุมชนบ้านหนองม่วง ตำบลนาคำ อำเภอมโนรนิวาส จังหวัดสกลนคร มีการคัดแยกขยะครัวเรือนก่อนนำไปทิ้งทุกครั้ง โดยกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการจัดการขยะของประชากรในชุมชนบ้านหนองม่วงให้ชัดเจน และผู้นำชุมชน ทุกกลุ่ม ต้องให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง

ธิดารัตน์ วรพิมพ์รัตน์^{๓๔} ได้ทำการศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกการบริหารส่วนตำบลต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่าง ๒ กลุ่มคือ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน ๖๔ คนและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน ๑๖๒ รวมทั้งสิ้น ๒๒๖ คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม คอมพิวเตอร์ ในการ

^{๓๔}ธิดารัตน์ วรพิมพ์รัตน์, บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี, รายงานการศึกษานิพนธ์ปริญญาตรีสาขาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑).

คำนวณสถิติร้อยละ และค่าความถี่ แล้วนำเสนอข้อมูลเชิงพิจารณา

ผลการศึกษาพบว่าบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อและศาสนา พบว่า กิจกรรมสำคัญที่ดำเนินการมากที่สุด ๓ ลำดับแรก คือ กิจกรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๙ กิจกรรมและพิธีกรรมทางศาสนาตามโอกาสสำคัญ คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๓ และการเป็นผู้นำ ในกิจกรรมประเพณีประจำปีท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๙ บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านภาษาและวรรณกรรม พบว่า กิจกรรมสำคัญที่ดำเนินการมากที่สุด ๓ ลำดับแรก คือ การจัดแหล่งเรียนรู้ที่รวบรวมเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับภาษาศาสตร์ และวรรณกรรมในระดับตำบล คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๗ รองลงมา คือ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลคิดเป็นร้อยละ ๕๔.๕ และการประกวดเรียงความ คำขวัญ บทกลอนเกี่ยวกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๘

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปกรรม พบว่า กิจกรรมสำคัญที่ดำเนินการมากที่สุด ๓ ลำดับแรก คือ การอนุรักษ์งานด้านศิลปหัตถกรรมของชุมชน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๙ รองลงมา คือ การอนุรักษ์งานด้านประติมากรรม คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๓ และการอนุรักษ์งานด้านสถาปัตยกรรมของชุมชน

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการละเล่นดนตรี และการพักผ่อนหย่อนใจ พบว่า กิจกรรมสำคัญที่ดำเนินการมากที่สุด ๓ ลำดับแรก คือ จัดให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับการละเล่นพื้นเมือง เช่น เซิ้งต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๔ รองลงมา คือ การจัดแข่งขันกีฬาพื้นเมืองในระดับ ตำบล คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๖ และการจัดกิจกรรมให้เยาวชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วยกิจกรรมดนตรี ศิลปะและนาฏศิลป์ คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๒ บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านชีวิตความเป็นอยู่และวิทยาการ พบว่า กิจกรรมสำคัญที่ดำเนินการมากที่สุด ๓ ลำดับแรกคือการอนุรักษ์การแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๒ รองลงมา คือ การจัดให้ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ทางด้านวิทยาการสมัยใหม่ ผ่านสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๗ และการส่งเสริมการใช้สมุนไพรและการแพทย์แผนไทยในกรดูแลสุขภาพของคนในชุมชน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๔

เชวง ยมจันทร์^{๓๕} ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาท องค์การบริหารส่วนตำบลในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และเพื่อศึกษาบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จำแนกตามความคิดเห็นของกลุ่ม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ และค่าเฉลี่ยเลขคณิต

^{๓๕}เชวง ยมจันทร์, บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์, รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑).

ผลการศึกษาพบว่า บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยภาพรวมพบว่า มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในด้านเศรษฐกิจมากที่สุด รองลงมา เป็นด้านสิ่งแวดล้อมด้านการเมืองการปกครอง และน้อยที่สุด คือ ด้านสังคมวัฒนธรรมขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกันมีบทบาทในการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนไม่ต่างกัน และกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน

วิวิศน์ กลินบรรเดซ^{๓๖} ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑ ศึกษาสภาพการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ๒ ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ๓ ศึกษาความต้องการการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ๔ เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ใช้วิธีรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก จำนวน ๓๘๑ คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๓ คน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๔๘ คน พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๔๘ คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดย การพรรณนาเชิงวิเคราะห์และนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพวิธีกำหนดการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ได้แก่ พิจารณาจากความจำเป็นของพื้นที่ รองลงมาได้แก่ พิจารณาจากอำนาจหน้าที่ของตนเอง และการตัดสินใจโดยใช้อำนาจหน้าที่ของตนเอง

๒. สภาพการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ประกอบด้วย

๒.๑ ด้านจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก ได้แก่ จัดหาแหล่งน้ำ เพื่อการบริโภค รองลงมาได้แก่ จัดให้มีการก่อสร้างถนนลูกรัง และจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

๒.๒ ด้านรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ได้แก่ จัดให้มีการตรวจสอบพื้นที่สาธารณะ รองลงมาได้แก่ ประกาศห้ามทิ้งขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลลงในแหล่งน้ำ และจัดให้มีสวนสาธารณะเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสะอาด

๒.๓ ด้านป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ได้แก่ จัดให้ควบคุมการระบาดของโรค ใช้เลือดออก รองลงมาได้แก่ จัดอบรมให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และจัดให้ควบคุมการเกิดภัยโรคมะเร็งเต้านมระยะแรกเริ่ม

^{๓๖}วิวิศน์ กลินบรรเดซ, แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ เมืองตาก จังหวัดตาก, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ๒๕๕๑).

๒.๔ ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้แก่ จัดให้มีกลุ่มผู้ประสานพลังแผ่นดิน ด้านภัยยาเสพติด รองลงมาได้แก่ จัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยประจำหมู่บ้าน และจัดให้มีการอบรมด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

๒.๕ ด้านส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมได้แก่ ส่งเสริมให้มีศูนย์ การเรียนรู้ ในชุมชนรองลงมาได้แก่ สนับสนุนจัดงานประเพณีวันเข้าพรรษาและส่งเสริมให้มี การอนุรักษ์ภาษา พื้นบ้าน และส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๒.๖ ด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ได้แก่ส่งเสริม ภาวะโภชนาการและพัฒนาการตามวัย รองลงมาได้แก่ รมรงค์ไม่ให้เยาวชนมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และรณรงค์ไม่ให้เยาวชนข้องเกี่ยวกับสารเสพติด

๒.๗ ด้านคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การปลูกต้นไม้ริมทางเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับชุมชน รองลงมาได้แก่ จัดให้มีการเฝ้าระวังและป้องกัน การบุกรุกพื้นที่ป่า และปรับปรุงบ่อทิ้งขยะไม่ให้มีกลิ่นและมีปริมาณเพียงพอ

๒.๘ ด้านบำรุงรักษาศิลปจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ได้แก่ เสริมสร้างประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมาได้แก่ส่งเสริมการ อนุรักษ์พันธุ์พืชศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริมการจัดงานประเพณี วันสำคัญต่าง ๆ

๒.๙ ด้านปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือ บุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร ได้แก่ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยจัดเวที ประชาคม รองลงมา ได้แก่ จัดอบรมให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน และให้ประชาชนมี ส่วนร่วมติดตามประเมินผลขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓. ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอ เมืองตาก จังหวัดตาก ตามความคิดเห็นของประชาชน ได้แก่

๓.๑ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอ เมืองตาก จังหวัดตาก อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยรองลงมา ได้แก่ บำรุงรักษาศิลปจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และ ปฏิบัติงานหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็น และสมควร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

๓.๒ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านจัดให้มีและ บำรุงรักษาทางน้ำและทางบก อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ รองลงมาได้แก่ น้ำสะอาดเพื่อการบริโภคไม่เพียงพอ และการปรับปรุงคลองธรรมชาติเก็บรักษาน้ำ ไม่ได้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การซ่อมแซมถนนไม่ได้ประกาศให้ประชาชนทราบล่วงหน้า

๓.๓ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านจัดให้มีและ รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอย และ สิ่งปฏิกูล อยู่ ในระดับปานกลาง ได้แก่ ถึงขยะบริเวณข้างถนนมีจำนวนไม่เพียงพอ รองลงมาได้แก่สวนสาธารณะ เป็นแหล่งมั่วสุมเวลากลางคืนไม่สะอาด และองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีที่วางท่อระบายน้ำ ส่วนข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การค้าขายบนทางเท้าทำให้เกิดขวางผู้เดินสัญจร

๓.๔ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านป้องกันโรค และระงับโรคติดต่อ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ประชาชนยังมีทัศนคติไม่ดีต่อผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ รองลงมาได้แก่ การควบคุมการระบาดของโรคไข้เลือดออกไม่ได้ผล และการให้ความรู้เรื่องมะเร็งเต้านมไม่ทั่วถึง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การควบคุมการระบาดของโรคไข้มาลาเรียไม่ได้ผล

๓.๕ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การประชุมชี้แจงให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่ไม่ต่อเนื่อง รองลงมาได้แก่ ขาดเวรยามรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน และยาเสพติดที่ยังคงมีการแพร่ระบาดอยู่ทำให้เกิดปัญหาสังคม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สมาชิก อบพร.มีจำนวนไม่เพียงพอ

๓.๖ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เยาวชนนิยมดื่มเหล้ามากกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณี รองลงมาได้แก่ มีแต่กลุ่มผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมเข้าวัด และค่าอาหารกลางวันและอาหารเสริมถูกกำหนดจากส่วนกลางทำให้เกิดความยุ่งยากในการจัดซื้อ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่รณรงค์ให้คนในชุมชนดำเนินวิถีชีวิตแบบพอเพียง

๓.๗ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ กลุ่มสตรี ในชุมชนไม่มีอาชีพและรายได้เท่าที่จำเป็น รองลงมา ได้แก่ เยาวชนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมมั่วสุมตามแหล่งเสี่ยงต่างๆ และดำเนินงานยังไม่ทั่วถึงยังมีเด็กขาดสารอาหาร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งไม่มีผู้ดูแล

๓.๘ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ พื้นที่ป่าถูกไฟไหม้ และถูกลักลอบตัดไม้ รองลงมาได้แก่ การปลูกป่าทดแทนไม่ได้ผลเพราะการตัดมากกว่าปลูก และบ่อทิ้งขยะไม่เพียงพอเพราะคนในชุมชนไม่รู้จักรักการแยกขยะ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ไม่มีพื้นที่ปลูกต้นไม้ริมทางเพราะคนในชุมชนไม่ให้พื้นที่

๓.๙ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านบำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลางได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ให้การสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นเท่าที่ควร รองลงมาได้แก่ คนในชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น และประชาชนเข้าร่วมประเพณีของท้องถิ่นจำนวนน้อย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ รัฐพิธีมีจำนวนมาองค์การบริหารส่วนตำบลจึงจัดได้ไม่ครบถ้วน

๓.๑๐ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดทำเวทีประชาคมคนในชุมชนเข้าร่วมน้อย รองลงมาได้แก่ การติดตามประเมินผลองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่แต่งตั้งคนในชุมชน และการเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การรณรงค์ความรู้เรื่องประชาธิปไตยไม่ต่อเนื่อง

๔. ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอ เมืองตาก จังหวัดตาก ตามความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบล ได้แก่

๔.๑ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ปฏิบัติงานหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ความจำเป็นและสมควร รองลงมาได้แก่ ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ รักษาความสะอาดของถนนทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งกำจัด มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

๔.๒ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ รองลงมาได้แก่ น้ำสะอาดเพื่อการบริโภคไม่เพียงพอและการปรับปรุงคลองธรรมชาติเก็บรักษาน้ำไม่ได้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การซ่อมแซมถนนไม่ได้ประกาศให้ประชาชนทราบล่วงหน้า

๔.๓ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ถึงขยะบริเวณข้างถนนมีจำนวนไม่เพียงพอ รองลงมาได้แก่ ไม่มีงบประมาณ ในการจัดทำบ่อบำบัดน้ำเสีย และอุปกรณ์ออกกำลังกายชำรุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การค้าขายบนทางเท้าทำให้เกิดขวางผู้เดินสัญจรบนทางเท้า

๔.๔ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านป้องกันโรค และระงับโรคติดต่อ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลขาดบุคลากรด้านสาธารณสุขเพื่อการควบคุมป้องกันโรค รองลงมาได้แก่ ประชาชนยังมีทัศนคติไม่ดีต่อผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ และการดำเนินงานรณรงค์ให้ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพไม่ต่อเนื่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การควบคุมการระบาดของโรคไข้มาลาเรียไม่ได้ผล

๔.๕ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ยาเสพติดที่ยังคงมีการแพร่ระบาดอยู่ทำให้เกิดปัญหาสังคม รองลงมาได้แก่ ขาดเวรยามรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน และการประชุมชี้แจงให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ไม่ต่อเนื่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สมาชิก อบพร. มีจำนวนไม่เพียงพอ

๔.๖ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เยาวชนนิยมดื่มเหล้ามากกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณี รองลงมาได้แก่ มีแต่กลุ่มผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมเข้าวัด และทุนการศึกษาที่จัดสรรให้นักเรียนฐานะยากจนยังไม่ทั่วถึง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ค่าอาหารกลางวันและอาหารเสริมถูกกำหนดจากส่วนกลางทำให้เกิดความยุ่งยากในการจัดซื้อ

๔.๗ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เยาวชนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมมีวุ่นวายตามแหล่งเสียงต่างๆ รองลงมาได้แก่ กลุ่มสตรีในชุมชนไม่มีอาชีพและรายได้เท่าที่จำเป็น และกลุ่มแม่บ้านในชุมชนยังไม่เข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งไม่มีผู้ดูแล

๔.๘ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การปลูกป่าทดแทนไม่ได้ผลเพราะการตัดมากกว่าปลูก รองลงมาได้แก่ พื้นที่ปลูกไฟไหม้และถูกลักลอบตัดไม้ และบ่อทิ้งขยะไม่เพียงพอเพราะคนในชุมชนไม่รู้จักรักษาขยะ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ไม่มีพื้นที่ปลูกต้นไม้ริมทางเพราะคนในชุมชนไม่ให้พื้นที่

๔.๙ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลางได้แก่ คนในชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น รองลงมาได้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ให้การสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นเท่าที่ควร และรัฐพิธีมีจำนวนมากองค์การบริหารส่วนตำบลจึงจัดได้ไม่ครบถ้วน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ประชาชนเข้าร่วมประเพณีของท้องถิ่นจำนวนน้อย

๔.๑๐ ปัญหาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดทำเวทีประชาคมคนในชุมชนเข้าร่วมน้อย รองลงมาได้แก่ การรณรงค์ความรู้เรื่องประชาธิปไตยไม่ต่อเนื่อง และการเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีแต่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การติดตามประเมินผลองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่แต่งตั้งคนในชุมชน

๕. ความต้องการการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอ เมืองตาก จังหวัดตาก พบว่า

๕.๑ ความต้องการการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การปฏิบัติงานหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร รักษาความสะอาดของถนนทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล, ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก, คุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๕.๒ ความต้องการการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการระบายน้ำลำธารธรรมชาติคุณภาพผิวจราจรมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และมีการดำเนินงานปรับปรุงคลองธรรมชาติส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ น้ำบริโภคเป็นน้ำที่มีคุณภาพ และการสร้างถนนลูกรังให้อยู่ในเส้นทางสำคัญ

๕.๓ ความต้องการการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล อยู่ในระดับมาก ได้แก่ รางระบายน้ำข้างถนนไม่อุดตัน และกำหนดพื้นที่การค้าขายบนทางเท้าอย่างชัดเจน กำหนดโทษห้ามทิ้งขยะลงแหล่งน้ำ ศักยภาพน้ำทั้งและหาแนวทางกำหนดแผนการจัดการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ กำหนดสถานที่และวันเพื่อจำหน่ายสินค้าชุมชน

๕.๔ ความต้องการการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้าน ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ กำหนดกรอบให้มีเจ้าหน้าที่ ด้านสาธารณสุข และมีวิธีการระงับโรคมาลาเรียได้ผลระยะยาว สร้างเครือข่ายอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุและมีวิธีการระงับโรคไข้ มาลาเรียที่ได้ผลระยะยาว และจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานวิจัยด้านสาธารณสุข ส่วนข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ประชาสัมพันธ์การอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนต่อผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ และมีวิธีการ ระงับโรคไข้เลือดออกที่ได้ผลระยะยาว

๕.๕ ความต้องการการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้าน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อยู่ในระดับมาก ได้แก่ อบรมแกนนำความมั่นคงความปลอดภัยและ ทรัพย์สิน ให้มีการอบรมอาสาสมัคร อปพร.อย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มจำนวน อปพร.และสร้างเครือข่าย อาสาสมัครระดับตำบลด้านภัยยาเสพติด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สร้างเครือข่ายชุมชนร่วมกับ เจ้าหน้าที่รักษา ความสงบหมู่บ้าน

๕.๖ ความต้องการการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้าน ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ส่งเสริมการอนุรักษ์การเล่น พื้นบ้าน รมรงค์ให้ประชาชนในชุมชนดเหล้าเข้าพรรษา และสนับสนุนกิจกรรมวันครอบครัว ในวัน สงกรานต์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ พัฒนาระบบการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเหมาะสม

๕.๗ ความต้องการการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้าน ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ รมรงค์ไม่ให้เด็กและ เยาวชนข้องเกี่ยวกับสารเสพติดสนับสนุนเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุและผู้พิการให้ครบถ้วนส่งเสริม สุขภาพนักเรียนด้านการออกกำลังกาย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ส่งเสริมให้กลุ่มแม่บ้านใน ชุมชนมีส่วนร่วมกับชุมชน

๕.๘ ความต้องการการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้าน ค้ำครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ฝักระวัง และป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่า ปลูกป่าเพื่อพัฒนาเป็นป่าชุมชนและปรับปรุงบ่อทิ้งขยะไม่ให้มีกลิ่น เหม็นและมีปริมาณเพียงพอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ปลูกต้นไม้ริมทางเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว ให้กับชุมชน

๕.๙ ความต้องการการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้าน บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ได้แก่ สนับสนุนประเพณีวันสำคัญต่างๆ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนรัฐพิธีและให้ชุมชนมีส่วนร่วม และอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ส่งเสริม ประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๕.๑๐ ความต้องการการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้าน ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็น และสมควร อยู่ในระดับมาก ได้แก่ สัารวจข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกับเครือข่ายชุมชน การติดตามประเมินผลขององค์การบริหารส่วนตำบลควรแจ้งให้ชุมชนและสนับสนุนจัดเวทีประชาคม เสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สนับสนุนการพัฒนาการปกครอง ระบบประชาธิปไตย

๖. แนวทางการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ทั้ง ๙ ด้าน ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๔๖ ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการได้เสนอแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ดังนี้

๖.๑ แนวทางการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก การบำรุงรักษาทางน้ำหรือทางบกต้องทำประชาพิจารณ์หรือทำประชาคมให้ประชาชนในท้องถิ่น ทราบอย่างชัดเจน ผู้นำท้องถิ่นต้องเป็นผู้มีความรู้และต้องทำความเข้าใจเบื้องต้นกับประชาชนในการบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับรู้ การจัดทำแผนดำเนินงานด้านงบประมาณ ให้สอดคล้องกับความสามารถของท้องถิ่น เพื่อนำเสนอแผนดำเนินงานเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณต่อหน่วยงานที่มีศักยภาพเช่น สำนักงานจังหวัด สำนักงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจังหวัด

๖.๒ แนวทางการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล องค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง สถานที่สวนสาธารณะ จัดให้มีห้องน้ำสะอาดและมีผู้ดูแล กำหนดโทษกับผู้ทิ้งขยะไม่เป็นที่ และการทิ้งขยะลงแหล่งน้ำ

๖.๓ แนวทางการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้เรื่องโรคมาลาเรีย ปากมดลูก และโรคมาลาเรียเรื้อรังอย่างต่อเนื่อง จัดทำคู่มือการดูแลรักษาโรคมาลาเรีย ปากมดลูก โรคมาลาเรื้อรังให้ประชาชนศึกษาทำความเข้าใจด้วยตนเอง องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมการทำวิจัยด้านการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อด้านสุขภาพ และนำออกเผยแพร่ให้ประชาชนในเขตพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงรับทราบ รณรงค์เพื่อเปลี่ยนทัศนคติให้ประชาชนในท้องถิ่นให้ไปตรวจสุขภาพเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีสุขภาพดี รวมถึงการรณรงค์ให้ประชาชนออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

๖.๔ แนวทางการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดประชุมชี้แจงให้ผู้ว่าท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล อย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง คัดเลือก อปพร. ผู้ที่เข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสมัครใจ มีความมุ่งมั่นต่อความสงบสุขในชุมชน สมาชิก อปพร.ใหม่และเก่าเข้ารับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

๖.๕ แนวทางการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถบริหารงบประมาณในการจัดหาอาหารเสริม (นม) ตรงความต้องการของท้องถิ่น โดยส่วนกลางกำหนดมาตรฐานให้ท้องถิ่นสามารถจัดหาได้จัดศูนย์การเรียนรู้ให้แก่ชุมชน (ห้องสมุดชุมชน) และมีผู้ดูแล การเรียนการสอนภาษาพื้นบ้าน ในโรงเรียน และจัดรายการวิทยุเป็นภาษาพื้นบ้าน ประกอบกับให้ความรู้ภาษาพื้นบ้านกับประชาชน

๖.๖ แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ มีการกำหนดมาตรฐานของผู้สูงอายุที่จะได้เบี้ยยังชีพให้ชัดเจนตรงต่อผู้สูงอายุ ที่มีความเดือดร้อนจริง และการจัดลำดับผู้สูงอายุที่ได้เบี้ยยังชีพอย่างเหมาะสม จัดให้มีกรรมการพิจารณาผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ที่จะได้รับเบี้ยยังชีพ ต้องเป็นบุคคลที่ชุมชนยอมรับ และจดทะเบียนผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส รวมถึงจัดให้อาสาสมัครสาธารณสุขเข้าตรวจเยี่ยมและรายงานผลการตรวจเยี่ยม ต่อหน่วยงานเกี่ยวข้อง ต่อไป การสำรวจท้องถิ่นและการประชาชนในท้องถิ่น ด้านปัญหาอาชีพ ยาเสพติด แล้วนำเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบล หรือต่อหน่วยงานที่มีศักยภาพ เช่น ด้านอาชีพควรเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหรือพัฒนาชุมชน ด้านยาเสพติดควรเสนอ องค์การบริหารส่วนตำบลหรือ ตำรวจ เป็นต้น

๖.๗ แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รณรงค์ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้เรื่องและวิธีการใช้ยาฆ่าแมลงใน นาข้าว ในสวนผลไม้ เพื่อป้องกันไม่ให้ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมเสีย กำหนดพื้นที่ป่าเพื่อพัฒนาเป็นเขตป่าชุมชนและจัดตั้งคณะกรรมการดูแลป่าโดยประชาชนในชุมชนเอง รณรงค์และ ทำความเข้าใจกับประชาชนในท้องถิ่นให้มีความเข้าใจวิธีการแยกขยะ เช่น ขยะที่ทำปุ๋ยได้ ขยะที่นำกลับไปใช้ได้ ขยะพิษ เพื่อเป็นการช่วยลดปริมาณขยะในชุมชน

๖.๘ แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ครอบครัวยุคใหม่ปลูกฝังเยาวชนในครัวเรือนไปร่วมประเพณี โดยวิธีพ่อแม่ชวนลูกไปร่วมงานประเพณีและกิจกรรมทางศาสนา จัดให้เยาวชนจัดกิจกรรมด้านประเพณี ศาสนา ที่เหมาะสมกับเยาวชนเอง การจัดตั้งศูนย์กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาต่าง ๆ เช่น สาขานวดแผนไทยกลุ่มรักดนตรีไทย กลุ่มอนุรักษ์สมุนไพรไทย ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าร่วมบำรุงรักษาศิลปประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม โดยทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์ ประชาสัมพันธ์ทางสื่อวิทยุ และการชักชวนของประชาชนในท้องถิ่นโดยวิธีการแนะนำ

๖.๙ แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร ประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ประชาชนความเข้าใจเรื่องการมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตย พร้อมทั้งให้ความรู้ ให้ความเข้าใจ กับบทบาทหน้าที่ของประชาชนเอง และการเสียสละเท่าที่จำเป็นต่อท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อย่างต่อเนื่อง กำหนดวัน เวลา ในการจัดเวทีประชาคมให้ชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดข้อตกลงของชุมชน สำหรับผู้ไม่เข้าร่วมประชุมโดยวิธีเสียค่าปรับ และจัดรางวัลให้ผู้เข้าร่วมประชุมครบถ้วน องค์การบริหารส่วนตำบล แต่งตั้งคณะกรรมการเวทีประชาคมจากประชาชนในชุมชน ส่วนพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นที่ปรึกษาและในการนี้้องการบริหารส่วนตำบล ต้องให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

อภิชาติ สุภสร^{๓๖)} ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล และศึกษาผลการปฏิบัติงานตามบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชน ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน ๓๖๓ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม แบบนิเทศ และติดตามผล และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ ใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปลายการทดสอบค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า

๑. กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนทดสอบความรู้ก่อนการอบรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เท่ากับ ๑๖.๔๔ และ หลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เท่ากับ ๑๙.๒๑ เมื่อทำการทดสอบด้วยสถิติพบว่า กลุ่มตัวอย่างทำคะแนนเฉลี่ยก่อนการอบรมและคะแนนเฉลี่ยหลังการอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๑

๒. ความพึงพอใจต่อบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมของความพึงพอใจในระดับมากและระดับมากที่สุด มิติด้านสังคมมีความพึงพอใจมากกว่ามิติด้านเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาเป็นรายมิติ พบว่า มิติด้านเศรษฐกิจและมิติด้านสังคมมีความพึงพอใจในระดับมากและระดับมากที่สุด เกินกว่าร้อยละ ๖๐ จำนวน ๖ ข้อ และ ๑๑ ข้อและความพึงพอใจมีต่อบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี ในมิติเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๕๙.๗๘ และมิติด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๖๓.๑๒ เมื่อทำการทดสอบด้วยสถิติ พบว่า ความพึงพอใจในมิติด้านเศรษฐกิจและมิติด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

๓. ผลจากการนิเทศและติดตาม โดยภาพรวมผู้เข้ารับการอบรมมีการปฏิบัติกิจกรรมได้ ร้อยละ ๕๔.๘ เมื่อพิจารณารายมิติ พบว่า มิติเศรษฐกิจ กิจกรรมที่ทำได้ร้อยละ ๔๖.๓ โดยปฏิบัติได้มากที่สุดเรียงตามลำดับได้แก่ การส่งเสริมการออมทรัพย์ การส่งเสริมจัดทำปุ๋ยชีวภาพและสมุนไพรในการป้องกันศัตรูพืช การส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือน และการส่งเสริมการผลิตเครื่องอุปโภคใช้เอง เช่น น้ำยาล้างจาน แชมพู ส่วนมิติด้านสังคม กิจกรรมที่ทำได้ร้อยละ ๖๓.๒ โดยปฏิบัติมากที่สุด เรียงตามลำดับ ได้แก่ การส่งเสริมกิจกรรม อปพร.การส่งเสริมสวัสดิการสังคม และชุมชนการส่งเสริมเวทีประชาคมหมู่บ้าน และการส่งเสริมกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดและเสริมสร้างสุขภาพ

^{๓๖)} อภิชาติ สุภสร “บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี”. รายงานการศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๘).

ศุภกร อารมณ^{๓๔๔} ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในมุมมองของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอรัตนภูมิที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลามิวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับบทบาทของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในอำเภอรัตนภูมิ ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสภาพของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอรัตนภูมิต่อบทบาทในการจัดการท่องเที่ยว ศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลรัตนภูมิ ที่เป็นปัจจัยในการกำหนดบทบาทในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอรัตนภูมิ ทั้ง ๕ แห่งจำนวน ๑๓๒ คน ใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างและทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยการจับสลากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน T-distribution F-Distribution ผลการศึกษาพบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอรัตนภูมิต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ซึ่งถือว่า ยังน้อยอยู่มาก สภาพของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอรัตนภูมิไม่มีผลต่อการกำหนดบทบาทในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการศึกษาศักยภาพด้านจุดเด่น จุดด้อย พบว่า ปัจจัยอยู่ในด้านบวกซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นค่อนข้างมาก ซึ่งจะส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอรัตนภูมิมีการกำหนดบทบาทในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้นข้อเสนอแนะควรบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตอำเภอรัตนภูมิ ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อให้บุคลากรหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ตระหนัก และวางแผนแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นทรัพยากรอันมีค่าของอำเภอรัตนภูมิให้คงอยู่ในสภาพที่ดีตลอดไป

๒.๔.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชน

พระพล ดางาม^{๓๔๕} ได้ทำการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้สื่อด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนบนพื้นที่สูงของ บ้านแม่แอบใน ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑. เพื่อศึกษาผลการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนบนพื้นที่สูง ๒. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ของการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ด้านสิ่งแวดล้อม ในการส่งเสริมความรู้ ในชุมชนบนพื้นที่สูง และ ๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ของสื่อสิ่งพิมพ์ด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนบนพื้นที่สูงเพื่อหาแนวทางการพัฒนาต่อไปผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในประเด็นของการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ด้านสิ่งแวดล้อม การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของสื่อสิ่งพิมพ์ด้านสิ่งแวดล้อมเรื่องการป้องกันไฟป่า ๓ ชนิดประกอบด้วย หนังสือเสริมประสบการณ์แผ่นป้ายนิเทศและแผ่นพับสามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการป้องกันไฟป่าได้ โดยผู้ใช้สื่อมีความพึงพอใจในระดับมาก

^{๓๔๔} ศุภกร อารมณ, บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในมุมมองของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอรัตนภูมิที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา, รายงานการศึกษาระดับปริญญาตรี **ประกาศนียบัตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐).

^{๓๔๕} พระพล ดางาม, ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้สื่อด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนบนพื้นที่สูงของบ้านแม่แอบใน ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่, การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕).

ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของสื่อสิ่งพิมพ์ด้านสิ่งแวดล้อม เรื่อง การป้องกันป่า พบว่า สื่อด้านสิ่งแวดล้อมที่ผลการเสริมสร้างความรู้เรื่องการป้องกันไฟป่าให้แก่ชาวบ้านในพื้นที่ โดยเฉพาะการใช้สื่อด้านสิ่งแวดล้อมช่วยในการเสริมสร้างความรู้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการผลิตสื่อ ที่ต้องการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ชุมชน แต่ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เรื่อง การยกระดับของคนในพื้นที่ สูงเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ผ่านเครือข่ายการเรียนรู้และการถ่ายทอดเทคโนโลยีองค์ความรู้จากสื่อ การเรียนรู้ เพราะผู้เรียนรู้ขาดการนำไปถ่ายทอดต่อในชุมชน

ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค ของสื่อด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนบนพื้นที่สูงเพื่อแนวทางการ พัฒนาพบว่า สื่อในพื้นที่ศึกษายังขาดความหลากหลาย ไม่ทันสมัย ชำรุด และขาดผู้เอาใจใส่ดูแล ทำให้ผู้ใช้ไม่สามารถใช้สื่อสิ่งพิมพ์ด้านสิ่งแวดล้อมในการเสริมสร้างความรู้ได้อย่างเต็มที่และ เพียงพอกับ ความต้องการ

ศิริพรรณ ยะปือก^{๔๐}ได้ทำการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการสิ่งแวดล้อมศึกษาใน โรงเรียนบ้านแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน บ้านแม่เปา เพื่อสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และเพื่อหาแนวทางของการใช้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย บุคลากรที่อยู่ในโรงเรียน ครู นักการภารโรง นักเรียน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านแม่ เปา หมู่ที่ ๑, ๓, ๑๒ และหมู่ที่ ๑๖ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แนวทางการสนทนาหรือสัมภาษณ์เจาะลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดย การสรุปเป็นความเรียงผลการวิจัยสรุปได้ว่า ภายในโรงเรียนมีการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยหลักมี ๓ ด้าน คือ ด้านการจัดการขยะภายในโรงเรียน การจัดการสภาพแวดล้อม และการจัดการน้ำภายใน โรงเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านการเกษตร ภูมิ ปัญญาด้านหัตถกรรม ภูมิปัญญาด้านการใช้ทรัพยากรจากป่าไม้ ภูมิปัญญาด้านประเพณีท้องถิ่น และ ภูมิปัญญาด้านการจัดการน้ำ แนวทางการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการสิ่งแวดล้อมศึกษาใน โรงเรียน ควรมีการประชุมวางแผนระหว่าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับคณะครู ให้ความร่วมมือในด้าน การพัฒนา การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียน การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนและ ชุมชน แต่การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่ระบบโรงเรียนยังมีปัญหาเนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน สิ่งแวดล้อมมีจำนวนน้อย ขาดเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ อีกทั้งยังขาดงบประมาณในการสนับสนุน และส่งเสริมในด้านการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้น

นพวรรณ อีระพันธ์เจริญและนภัสนันท์ ลิ้มสันติธรรม^{๔๑}ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิจัยเชิง ปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ของพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใน

^{๔๐}ศิริพรรณ ยะปือก, ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนบ้านแม่เปา อำเภอพญา เม็งราย จังหวัดเชียงราย, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ๒๕๕๑).

^{๔๑}นพวรรณ อีระพันธ์เจริญและนภัสนันท์ ลิ้มสันติธรรม, การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ของพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในโลกมุสลิม : กรณีศึกษาชุมชนประตูดุ้ยและชุมชน ป่าตอง อำเภอ พระนครศรีอยุธยา, ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้วยวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีประจำปี๒๕๕๑, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๑).

โลกมุสลิม : กรณีศึกษาชุมชนประตูลี้และชุมชนป่าตอง อำเภอ พระนครศรีอยุธยา การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ของ พื้นที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในโลกมุสลิม : กรณีศึกษาชุมชนประตูลี้และชุมชนป่าตอง อำเภอพระนครศรีอยุธยาเป็นการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ หนึ่ง ให้สิ่งแวดล้อมด้านสุขาภิบาลอาหาร น้ำดื่มและการกำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่เป้าหมายได้รับการพัฒนา จากการมีส่วนร่วมระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สอง เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมด้านสุขาภิบาลอาหาร น้ำดื่มและการกำจัดขยะมูลฝอยและ สาม เพื่อให้สิ่งแวดล้อมด้านคุณภาพอาหาร น้ำดื่ม การกำจัด ขยะมูลฝอยและสุขาภิบาลอาหารอยู่ในระดับที่สามารถรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ เครื่องมือที่ใช้คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) เก็บข้อมูลโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม (Participatory Rural Appraisal) โดยการสังเกต การทำผังชุมชน รวมทั้งเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) การประชุมเชิงปฏิบัติการ อย่างมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคแผนที่ความคิด คัดเลือกพื้นที่โดยการเจาะจง ได้แก่ ชุมชนป่าตองและชุมชนประตูลี้ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ประชาชนนับถือศาสนาอิสลาม ศาสนาพุทธและบางส่วนนับถือศาสนาคริสต์ ประชากรตัวอย่างเป็นประชาชนใน ๒ ชุมชน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิค Triangulation Method การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (induction analysis)

ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่มีทุนทางวัฒนธรรมมุสลิมเพียงพอ แต่ประชาชนยังขาดความรู้และพฤติกรรมที่ถูกต้องด้านสุขาภิบาลอาหารและน้ำดื่ม ปัญหาปริมาณขยะมูลฝอย ความสวยงามของพื้นที่ กระบวนการศึกษาทำให้ สุขาภิบาลอาหารและน้ำดื่มได้รับการพัฒนา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมด้านสุขาภิบาลอาหาร น้ำดื่มและการกำจัดขยะมูลฝอยและมีความรู้และพฤติกรรมด้านสุขาภิบาลอาหารและน้ำดื่มดีขึ้น ส่วนสุขาภิบาลอาหารและน้ำดื่มอยู่ในระดับที่สามารถรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ นอกจากนั้นกลุ่มเป้าหมายมีการวางแผนในการพัฒนากิจกรรมด้านวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมร่วมกัน

สุชาดา ไร่รุ่งเรือง^{๔๑} ได้ทำการศึกษารื่อง การบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดราชบุรีการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดราชบุรีเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถาม กับ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดราชบุรี จำนวน ๑๖๖ คน ได้รับแบบสอบถามตอบกลับคืน จำนวน ๑๖๖ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ผลการวิจัยพบว่า ๑. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดราชบุรี ส่วนใหญ่เป็นชาย อายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในตำแหน่งระหว่าง ๗-๘ ปี ๒. ระดับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้านดังนี้ ด้านการใช้ประโยชน์ ได้แก่ การกำหนดขอบเขต

^{๔๑} สุชาดา ไร่รุ่งเรือง, การบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดราชบุรี, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ๒๕๕๐).

และแนวทางใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\mu = 3.72$) ด้านการควบคุมดูแล ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์ประสานงานองค์กรเครือข่ายเฝ้าระวังการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\mu = 3.52$) และด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\mu = 3.52$)

ศิลป์ สีกวด^{๔๓} ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดราชบุรีการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๔ ด้าน ได้แก่ ๑. การสร้างความตระหนักต่อปัญหา ๒. การจัดกิจกรรมพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๓. การแนะนำเผยแพร่และ ๔. การประเมินผล และเพื่อเปรียบเทียบการร่วมกันปฏิบัติของครู กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชนและประชาคมหมู่บ้านที่มีต่อการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และประชาคมหมู่บ้าน จำนวน ๘๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน กับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดราชบุรี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ ตามมาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert's Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ ค่าสถิติ (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า ๑) การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วม ด้านการสร้างความตระหนักต่อปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีอยู่ ๓ ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ที่มีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ด้านการประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาการอนุรักษ์ และ ด้านการแนะนำเผยแพร่ความรู้ ๒) การเปรียบเทียบการร่วมกันปฏิบัติของครู กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชนและ ประชาคมหมู่บ้านที่มีต่อการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า การทดสอบนัยสำคัญความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างครู กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และประชาคมหมู่บ้านในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยระหว่างครู กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชนและประชาคมหมู่บ้าน ในด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาการอนุรักษ์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนด้านการสร้างความตระหนักต่อปัญหา ด้านการแนะนำเผยแพร่ความรู้ และด้านการประเมินผลไม่ มีความแตกต่างกัน

^{๔๓}ศิลป์ สีกวด, การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดราชบุรี, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ๒๕๕๐).

ภาวิตา จินะวัฒน์^{๔๔} ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไทย ต่อผลการจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณชายหาดพัทยา จังหวัดชลบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไทย และเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไทย ต่อผลการจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณชายหาดพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ประสบการณ์การท่องเที่ยวชายหาด และจำนวนวันในการพักผ่อนท่องเที่ยวชายหาด โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวไทยที่เข้ามาจำนวนทั้งหมด ๔๐๐ คน ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด ๔๐๐ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไทย ต่อผลการจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณชายหาดพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านปรากฏว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไทย ต่อผลการจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณชายหาดพัทยา ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความสวยงามบริเวณชายหาดและถนน ความสะอาดของชายหาดและน้ำทะเล การจราจร ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของร้านค้าและบริการต่าง ๆ และ ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ปัจจัยด้าน เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การท่องเที่ยวชายหาด และจำนวนวันในการพักผ่อนท่องเที่ยวชายหาด มีผลต่อความพึงพอใจต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณชายหาดพัทยา จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนปัจจัยด้านสถานภาพสมรส ไม่มีผลต่อความพึงพอใจต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณชายหาดพัทยา จังหวัดชลบุรี

สุรียา แก้วนารายณ์^{๔๕} ได้ทำการศึกษาเรื่องบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมของคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบล ในจังหวัดสมุทรสาคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมของคณะผู้บริหาร และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรสาครเปรียบเทียบบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมเมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งและปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้บทบาทด้านสิ่งแวดล้อมและการให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อม และศึกษาปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน ๒๓๔ คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดที่ประกอบด้วย แบบทดสอบและแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า คณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรสาครมีบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามี

^{๔๔}ภาวิตา จินะวัฒน์, ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไทยต่อผลการจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณชายหาดพัทยาจังหวัดชลบุรี, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๕๘).

^{๔๕}สุรียา แก้วนารายณ์, บทบาทด้านสิ่งแวดล้อมของคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบล ในจังหวัดสมุทรสาคร, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ๒๕๕๘).

บทบาทอยู่ในระดับมาก จำนวน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการออกข้อบัญญัติ ด้านการจัดทำร่างงบประมาณ และด้านการเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาล้างแ้วลุ่ม ส่วนด้านการควบคุมติดตามแผนงาน/โครงการอยู่ในระดับปานกลาง คณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุแตกต่างกันมีบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้บทบาทด้านสิ่งแวดล้อม และการให้คุณค่าแกสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน มีบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ บุคลากร ขาดผู้เสนอร่างข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม และขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการร่างข้อบัญญัติ

สมศักดิ์ สมบูรณ์^{๔๖} ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการ ดำเนินงาน พัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการ พัฒนาชุมชนเขตที่ ๗ งานวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ในการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อม ชุมชนในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ ๗ และ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กำหนดเฉพาะผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ ๗ จำนวน ๗ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี นครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๓๐๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอความร่วมมือพัฒนาการอำเภอทุกอำเภอในพื้นที่ความรับผิดชอบ ๗ จังหวัด รวม ๕๒ อำเภอ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยแวดล้อมภายนอก กับการปฏิบัติงาน ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา รายได้ ต่อเดือน และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน ในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ปัจจัยแวดล้อมภายนอก ด้านการติดต่อกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน การได้รับการฝึกอบรม การได้รับประโยชน์จากการเป็นผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน การได้รับคำชมเชยหรือรางวัลเกียรติคุณดีเด่น การได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ การติดต่อกับบุคคลภายนอก การใช้เครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการดำเนินงานพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน ในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

^{๔๖} สมศักดิ์ สมบูรณ์, ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการ ดำเนินงาน พัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ ๗, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๖).

ปริญญา โตตระกูล^{๔๗} ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเมืองของการเสนอภาพตัวแทนในการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของชุมชนม้ง ; กรณีศึกษาบ้านแม่สาใหม่ อำเภอแม่อิง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มชาติพันธุ์ม้งมีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับสามของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย และมักถูกนำเสนอภาพลักษณ์ในทางเลวร้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบการดำรงชีวิตและแบบแผนการทำเกษตรที่ถือเป็นภัยคุกคามต่อความยั่งยืนของทรัพยากรสิ่งแวดล้อมแม้ว่าภาพลักษณ์ดังกล่าวจะตรงตรงในการรับรู้ ของสังคมไทย แต่กลุ่มชาติพันธุ์ม้งก็มียอมจำนนนิ่งเฉย ท่ามกลางกระแสความห่วงใยในเรื่องทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่ได้เปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์ม้งได้นำเสนอตัวตนความเป็นม้งรูปแบบใหม่ เห็นได้จาก ปรากฏการณ์นำเสนอภาพลักษณ์ใหม่ของการเป็นคนม้งที่พิทักษ์ป่าผ่านการนำเสนอภาพนักอนุรักษ์และวิถีการดำรงชีวิตผูกพันแนบแน่นอยู่กับธรรมชาติ งานศึกษาชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจภาพลักษณ์ ตัวตนในรูปแบบใหม่ดังกล่าวโดยเฉพาะต่อกระบวนการสร้างอันมีรากฐานที่มาจากต้นทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งผ่านกระบวนการเลือกรับ ปรับใช้ที่มุ่งหวังผลการช่วงชิงการนำกับอำนาจรัฐการศึกษาใช้กรอบแนวคิดเรื่องทุนทางวัฒนธรรม Bourdieu มาเป็นหลักในการทำความเข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง เศรษฐศาสตร์การเมืองของอำนาจเชิงสัญลักษณ์และภาคปฏิบัติการต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เพื่อการสะสมและได้มาซึ่งอำนาจเชิงสัญลักษณ์โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างและนำเสนอภาพด้านบวกดังกล่าวทั้งจากผู้นำชาวม้ง และกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อาทิ นักวิชาการองค์กรพัฒนาเอกชน

สมพงษ์ พลายงาม^{๔๘} ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของทหารเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนของจังหวัดทหารบกราชบุรี การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของทหารเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนของทหารบกจังหวัดราชบุรี เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของทหารเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนและจังหวัดทหารบกราชบุรี ตามตัวแปร อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ระดับเงินเดือน และระยะเวลาในการรับราชการ และเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนายทหารเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนของจังหวัดทหารบกราชบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร และข้าราชการทหารชั้นประทวน สังกัดจังหวัดทหารบกราชบุรี จำนวน ๑๕๔ นาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ t-test สถิติ f-test และการวิเคราะห์รายคู่โดยใช้สถิติ Scheffe

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของทหารเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนของจังหวัดทหารบกราชบุรี อยู่ในระดับปานกลาง บทบาทอันดับสูงสุดได้แก่ ด้านการบูรณะซ่อมแซม และการฟื้นฟู และบทบาทอันดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านการตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ และความคิดเห็นของทหารเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนา

^{๔๗}ปริญญา โตตระกูล, การเมืองของการเสนอภาพตัวแทนในการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของชุมชนม้ง;กรณีศึกษาบ้านแม่สาใหม่ อำเภอแม่อิง จังหวัดเชียงใหม่, **การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๖).

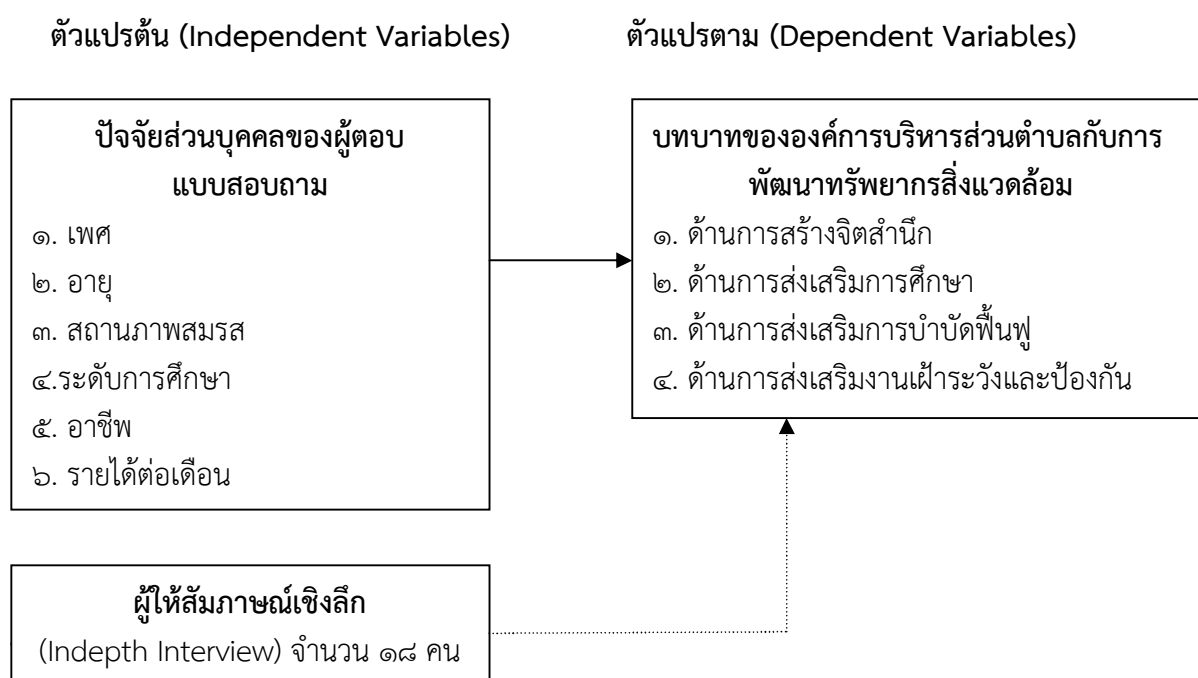
^{๔๘}สมพงษ์ พลายงาม, ความคิดเห็นของทหารเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนของจังหวัดทหารบกราชบุรี, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๕๖).

สิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนของจังหวัดทหารบกราชบุรี อยู่ในระดับมาก บทบาทอันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านการบูรณะซ่อมแซม และการฟื้นฟู และบทบาทอันดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านการตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ และปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระยะเวลาในการรับราชการ แตกต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นของทหารเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และระดับเงินเดือนที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และความคิดเห็นของทหารเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนของจังหวัดทหารบกราชบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลกับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการให้อำนาจกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นการที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างกฎหมายรองรับการทำงานในการบริหารจัดการทรัพยากรโดยให้อำนาจกับหน่วยงานท้องถิ่นในการดูแลเพื่อให้การดำเนินงานเป็นที่เกี่ยวข้องกับชุมชนมีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จและสามารถดำเนินงานได้อย่างเต็มที่ตามอำนาจกฎหมายที่ได้กำหนดไว้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น ทำให้การแก้ไขปัญหาในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความยั่งยืนและเกิดความสมดุล เพราะเกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน เกิดความรัก ความห่วงใยในทรัพยากรและการดำเนินงานของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานของชุมชนมีประสิทธิภาพ ได้รับการยอมรับและเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการตราข้อบัญญัติตำบลขึ้นมาเพื่อรองรับการดำเนินงานของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยชุมชนอย่างสมบูรณ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นประโยชน์ในชุมชนต่อไป

๒.๕ กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง บทบาทการพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และ ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้ ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ต่อเดือน ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ บทบาทการพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลผไทรินทร์ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

แผนภูมิที่ ๑.๑ แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย